

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 20 września 2019 r.

BADK.DPK.133.58.2019 MR

P9-31/19	Data wpływu petycji 30 lipca 2019 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 20 września 2019 r.

EGZEKUCJA SĄDOWA I ADMINISTRACYJNA

TEMAT

ZMIANA KWOT WOLNYCH OD POTRĄCENÍ

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Kamil Łagocki.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy, ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, w celu zwiększenia skuteczności egzekucji sądowej i administracyjnej.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji postuluje zmiany poniżej wskazanych aktów prawnych, w celu zwiększenia skuteczności egzekucji sądowej i administracyjnej:

1) w ustawie – Kodeks pracy proponuje nadać nową treść art. 87¹ § 1 pkt 1 w następującym brzmieniu:

„1) 85% minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, przysługującego pracownikom zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy, po odliczeniu składek na ubezpieczenia społeczne, zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz wpłat dokonywanych do pracowniczego planu kapitałowego, jeżeli pracownik nie zrezygnował z ich dokonywania – przy potrącaniu sum egzekwowanych na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie należności innych niż świadczenia alimentacyjne;”,

2) w ustawie – Kodeks karny wykonawczy postuluje zmianę brzmienia art. 125 § 2 w następujący sposób:

„§ 2. Z przypadającego skazanemu wynagrodzenia za pracę, po odliczeniu zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, wolne od egzekucji jest w każdym czasie 50% wynagrodzenia.”,

3) w ustawie – Prawo bankowe proponuje nowe brzmienie art. 54 ust. 1 jako:

„1. Środki pieniężne znajdujące się na rachunkach oszczędnościowych, rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych oraz na rachunkach terminowych lokat oszczędnościowych jednej osoby, niezależnie od liczby zawartych umów, są wolne od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego, w każdym miesiącu kalendarzowym, w którym obowiązuje zajęcie, do wysokości 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, przysługującego pracownikowi zatrudnionemu

w pełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy”.

4) w ustawie o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w art. 28 ust. 1 proponuje wprowadzenie następującej zmiany:

„1. Oszczędności członka kasy złożone w kasie, niezależnie od liczby dowodów na złożone oszczędności, zapisuje się na imiennym rachunku członka kasy i są one wolne od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego, w każdym miesiącu kalendarzowym, w którym obowiązuje zajęcie, do wysokości 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, przysługującego pracownikowi zatrudnionemu w pełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy”.

Autor petycji wskazuje, że postulowane zmiany przepisów umożliwią prowadzenie egzekucji należności (innych niż alimentacyjne) na zadowalającym poziomie i stanowią uzupełnienie dotychczas podjętych działań legislacyjnych, które „nie przyniosły pełnej realizacji zamierzeń ustawodawcy i nie zrealizowały założonych celów”. W opinii wnioskodawcy, słusznym rozwiązaniem jest wskazanie nowych kwot wolnych od potrąceń w egzekucji z wynagrodzenia za pracę (w tym z wynagrodzenia osoby pozbawionej wolności) oraz z wierzytelności rachunku bankowego lub rachunku prowadzonego na rzecz członka spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, co powinno uniemożliwić lub znacznie utrudnić próby obejścia prawa (poprzez fikcyjne zatrudnianie się za wynagrodzeniem minimalnym i otrzymywania pozostałej części wynagrodzenia „do ręki”) i uchylania się od realizacji obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym lub wykonawczym.

W uzasadnieniu petycji autor podaje też, że „wykonanie wydanego orzeczenia jest jednym z etapów realizowania przez wierzyciela prawa do sądu, z którego korzystał on w postępowaniu rozpoznawczym, poprzedzającym wydanie mu tytułu wykonawczego”, przypominając, iż w orzecznictwie ETPC, na tle art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, ustalony jest pogląd, że „na treść prawa do sądu składa się nie tylko uprawnienie do rozpoznania sprawy przez organ niezawisły sąd spełniający określone standardy organizacyjne i proceduralne oraz do uzyskania rozstrzygnięcia w sporze pomiędzy stronami, ale także uprawnienie do wykonania wydanego orzeczenia. Obowiązywanie przepisów, które uniemożliwiają wykonanie

wydanego orzeczenia względnie prowadzą do przewlekłości w postępowaniu egzekucyjnym jest formą naruszenia prawa do sądu”¹. Tym samym - jak podkreśla autor petycji - rolą ustawodawcy krajowego jest stworzenie takiej sytuacji prawnej, w której z jednej strony wierzyciel ma możliwość skutecznego wykonania tytułu wykonawczego przez uprawniony organ, w przypadku braku realizacji obowiązku przez dłużnika, zaś z drugiej strony dłużnikowi pozostawia się, ze względów humanitarnych, określoną kwotę pieniędzy, która umożliwi funkcjonowanie.

Dla uzasadnienia konieczności wprowadzenia postulowanych zmian, autor petycji podaje, że w 2016 r. połowa zatrudnionych na umowę o pracę w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej 9 osób otrzymywała płacę niższą niż 3 510,67 zł brutto (2 512 zł netto), a najczęstsze wynagrodzenie wynosiło 2 074,03 zł brutto (1 511,61 zł netto), zatem - nawet z uwzględnieniem wzrostu wynagrodzeń - najczęściej otrzymywane wynagrodzenie w kraju jest zbliżone do wynagrodzenia minimalnego. W ocenie autora petycji, regulując kwoty wolne od egzekucji, „ustawodawca powinien brać pod uwagę przede wszystkim dominantę i medianę wynagrodzeń ogłaszaną przez Główny Urząd Statystyczny, które najbardziej miarodajnie odzwierciedlają poziom wynagrodzeń w Polsce”.

Zdaniem autora petycji, podjęcie wnioskowanych zmian: „zwiększy prestiż państwa, wpłynie pozytywnie na gospodarkę oraz dochody jednostek sektora finansów publicznych”, wdrożenie rozwiązań nie będzie generować „ponadstandardowych wydatków po stronie adresatów norm (w tym przedsiębiorców), które ograniczą się wyłącznie do dostosowania do nowych regulacji systemów księgowo-płacowych oraz systemów informatycznych obsługujących zajęcia wierzycielności z rachunków bankowych”.

Dla zrealizowania celu petycji, autor przedkłada projekt ustawy wraz z obszernym uzasadnieniem, zawierającym ocenę skutków regulacji.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1040 ze zm.) w **art. 87¹** § 1 wskazuje, wolna od potrąceń jest kwota wynagrodzenia za pracę w wysokości:

1) minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, przysługującego pracownikom zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy, po odliczeniu składek na ubezpieczenia społeczne, zaliczki na podatek dochodowy od osób

¹ Wyrok ETPC z dnia 3 maja 2011 r., skarga nr 6854/07, Apanasewicz przeciwko Polsce, LEX nr 787465; omówienie orzeczenia: M.A. Nowicki, *Europejski Trybunał Praw Człowieka. Wybór orzeczeń 2011*, LEX 2012, s. 240.

fizycznych oraz wpłat dokonywanych do pracowniczego planu kapitałowego, jeżeli pracownik nie zrezygnował z ich dokonywania – przy potrącaniu sum egzekwowanych na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie należności innych niż świadczenia alimentacyjne;

2) 75% wynagrodzenia określonego w pkt 1 – przy potrącaniu zaliczek pieniężnych udzielonych pracownikowi;

3) 90% wynagrodzenia określonego w pkt 1 – przy potrącaniu kar pieniężnych (za nieprzestrzeganie przez pracownika przepisów bhp lub przeciwpożarowych, opuszczenie pracy bez usprawiedliwienia, stawienie się do pracy w stanie nietrzeźwości lub spożywanie alkoholu w czasie pracy).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 676 ze zm.) w **art. 125 § 1** stanowi, że z wynagrodzenia za pracę przysługującego skazanemu potrąca się 7% na cele Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej oraz 45% na cele Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywzięziennych Zakładów Pracy.

W przepisie § 2 wskazano, że z przypadającego skazanemu wynagrodzenia za pracę, po odliczeniu zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, 60% wolne jest w każdym czasie od egzekucji.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 2187 ze zm.) w **art. 54** ust. 1 wskazuje, że środki pieniężne znajdujące się na rachunkach oszczędnościowych, rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych oraz na rachunkach terminowych lokat oszczędnościowych jednej osoby, niezależnie od liczby zawartych umów, są wolne od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego, w każdym miesiącu kalendarzowym, w którym obowiązuje zajęcie, do wysokości 75% minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, przysługującego pracownikowi zatrudnionemu w pełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy.

Zgodnie z ust. 2 środki pieniężne zgromadzone na rachunku oszczędnościowym, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym i rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej prowadzonym dla kilku osób fizycznych są wolne od zajęcia do wysokości wskazanej w ust. 1, niezależnie od liczby współposiadaczy takiego rachunku.

Ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2386 ze zm.) w **art. 28** ust. 1 określa, że oszczędności członka kasy złożone w kasie, niezależnie od liczby dowodów na złożone oszczędności, zapisuje się na imiennym rachunku członka kasy i są one wolne od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego, w każdym miesiącu kalendarzowym, w którym obowiązuje zajęcie, do wysokości 75% minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, przysługującego pracownikowi zatrudnionemu w pełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Do Sejmu 30 lipca 2019 r. wpłynęła tożsama petycja tego autora (BKSP-145-577/19), odnosząca się do zmiany niektórych ustaw w celu zwiększenia skuteczności egzekucji sądowej i administracyjnej. 5 sierpnia 2019 r. skierowano ją do Komisji do Spraw Petycji.

INFORMACJE DODATKOWE:

Kwoty wolne od potrąceń, o których mowa w art. 87¹ Kodeksu pracy, oblicza się na podstawie minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w dacie dokonania potrącenia. Od 1 stycznia 2019 r. kwota wolna od potrąceń wynosi 2 250 zł, jednakże dla poszczególnych pracowników ta kwota może nie być taka sama ze względu na możliwe zróżnicowanie wysokości odliczonych składek ubezpieczeniowych, zaliczki na podatek oraz wpłat dokonywanych do pracowniczego planu kapitałowego.

Wobec pracowników zatrudnionych w części wymiaru czasu pracy kwoty wolne od potrąceń zmniejsza się proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy, natomiast gdy pracownik jest zatrudniony u kilku pracodawców, kwoty wolne od potrąceń ustala się oddzielnie dla każdego z nich. ²

OPRACOWAŁA

Monika Ruszczyk

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

² Maniewska E., *Komentarz do art. 87¹ k.p.*, [w:] Jaśkowski K., Maniewska E., *Komentarz aktualizowany do ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U.98.21.94)*, LEX 2019.